

LIBRIS

We know
books

Editor: *Vasile Burlui*
Redactor: *Raul Iordăchiță*
Tehnoredactor: *Alexandra Uzier*
Coperta: *Diana Morărașu*

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ELIADE, MIRCEA

Șarpele / Mircea Eliade. - Iași : Cartea Românească
Educațional, 2020

ISBN 978-606-057-072-1

821.135.1

Grupul Editorial Cartea Românească
Copyright © Editura Cartea Românească Educațional, 2020
www.librariacartearomaneasca.ro/ecredu.ro

MIRCEA ELIADE

ȘARPELE

Cartea Românească
EDUCAȚIONAL

Tu șerpe bălaur,
cu solză de aur,
cu nouă limbe împungătoare
cu nouă cozi izbătoare
să te duci la ea
unde-o vei afla...
și tu să n-o lași
până ce ea,
mândra mea,
cu mine s-a întâlni
și îmi va vorbi...

Descântec de dragoste

1

Liza se pregătea să aplaude, presimțind sfârșitul romanței. Nădăjduia că gestul zgomotos, și cuvintele pe care va trebui să le spună, și comentariile celorlalți o vor ajuta să-și rețină lacrimile. Căci refrenul o emoționa stupid, aproape *sălbatec*; în special primele rânduri:

În părul meu odată blond
E o șuviță argintie...

De unde năvăleau deodată atâtea amintiri, atâtea nostalgii? I se părea că mai auzise undeva aceleași cuvinte, de foarte mult timp, când era mică, și mătușa Leana îi recita poezii la modă înainte de război:

E o șuviță argintie...

Știuse parcă, înainte ca să le audă, cuvintele ce trebuiau să vină. Aștepta sfârșitul, căruia vocea de bariton timid îi da o mirată tristețe:

...Eu n-am avut copilărie!...

Întocmai cum presimțise ea, fără ca să-și poată stăpâni emoția și neliniștea. Cuvintele acestea îi amintiră deodată chipul zâmbitor al Leanei, grădina cu duzi din Bulevardul Pache și tristețile de atunci. I se păru că e foarte nefericită, că tinerețea ei e un dezastru și că nu

o înțelege nimeni, că nu o va înțelege nimeni, niciodată. I se păru atât de deșartă căsătoria ei cu un funcționar superior – după atâta așteptare!... – atât de triste toate întâmplările... I-ar fi plăcut să se afle acum undeva singură, ascultând romanța și putând să plângă fără sfială.

– Să-mi scrii cuvintele! auzi glasul Dorinei de la celălalt capăt al mesei. Sunt superbe!...

– Cuvintele sunt vechi, răspuse d-l Stamate parcă mai timid. Numai melodia e nouă... Îmi place pentru că e o melodie tristă...

Se întoarse către Liza, fără ca ea să-l vadă. Părea destul de surprins de succesul pe care îl avusese glasul lui. Nu primise să cânte decât după multe insistențe. Cunoștea prea puțin pe gazdă, pe ceilalți invitați. Și totuși, ce oameni cumsecade; în special gazdele. O primire atât de grandioasă, aici, la Fierbinți, un biet sat la treizeci de kilometri de capitală...

– Puțin vin cu sifon, dacă nu te superi, se rugă Stere, întinzând paharul gol peste masă.

Liza îl privi dezgustată. „Să faci un asemenea gest, după o romanță... Și asta e bărbatul meu...”

– De cine sunt cuvintele? întrebă din nou Dorina. Nu le-am întâlnit până acum...

Vorbea tare, de la capătul mesei, ca să fie auzită și de căpitanul Manuilă. Își *dedea* foarte bine seama de ce a fost aranjată petrecerea aceasta, cu atâția invitați, aici la țară, în casa cumnatului ei. „Vor să mă mărite”... Îi venea să zâmbească. De câte ori se uita la căpitanul Manuilă, și-l vedea mâncând corect, controlându-se neîncetat, nu cumva să-și pună coatele pe masă, i se părea că se pregătește să joace o farsă: ea se va preface că este o tânără care se logodește, iar căpitanul Manuilă va juca rolul logodnicului... Cum, așa, deodată? cu un om pe care nu-l cunoști?!...

– ...Nu cred că sunt de Bacovia, adăugă ea, tot atât de tare. Și nici de Arghezi...

„Numele acestea vor ului puțin pe domnul căpitan”, gândea Dorina.

– ...N-aș putea să spun de cine sunt, se scuză Stamate. Știu că sunt foarte vechi...

Căpitanul Manuilă continua să asculte pe gazdă, fără să ridice ochii.

– ...În condițiile astea, n-aș putea nici eu închiria apartamentul, domnule căpitan, spunea d-na Solomon. Vedeți d-stră, lumea vorbește așa și pe dincolo despre proprietari...

D-na Solomon trase un fum din țigară, lung, cu atenție, apropiindu-și genele. Este exasperant băiatul ăsta cu tăcerea lui. Și n-are niciun subiect de conversație. Oare să se fi îndrăgostit atât de repede?

Căpitanul nici nu îndrăznea să-și îndrepte privirile spre capătul mesei, de unde Dorina zvârlea într-una întrebări. I se dăduse a înțelege, înainte de a ajunge la Fierbinți, în timp ce rămăsese singur cu Stere în mașină, că hotărârea trebuie luată repede. Părinții fetei nu pot aștepta prea mult. Dorina și-a trecut licența în toamnă. Nu că ar avea nevoie să profeseze – căci el *doară* știe situația – dar așa a voit ea, i-a plăcut să-nvețe. Și-acum sunt mai multe partide. Și părinții vor să aranjeze într-un fel. Dorina spunea că visul ei este să petreacă luna de miere ca o vacanță, și în străinătate...

– Cine mai vrea o cafea? întrebă d-l Solomon, ridicând mâna în sus.

D-na Solomon tresări, fericită că are un motiv să-și părească taciturnul ei tovarăș de masă.

– Mă ierți, te rog, un moment!... Să văd de cafele!...

Căpitanul Manuilă roși, înclinând exagerat capul, ca și când ar fi vroit să spună: „Vai, doamnă; desigur!” D-stră, ca gazdă... Dădu cu ochii de Dorina, care părea că-l privește visătoare, și zâmbi. Începea să capete curaj.

— Văd că vă place poezia, domnișoară, vorbi el pe neașteptate.

Se făcu deodată tăcere. Dorina se îmbujoră brusc și începu să-și numere măregele din jurul gâtului. Auzind că începe discuția despre poezie, Stamate se plecă atent deasupra mesei, curios să asculte.

— Îmi plac doar anumiți poeți, vorbi Dorina. Și mai mult moderni...

— Am băgat de seamă, zâmbi căpitanul Manuilă. Versurile de-adineaurei nu le-ați recunoscut, deși nu sunt atât de vechi. Sunt din Radu Rosetti...

Liza privi cu mirare pe căpitan. Așadar, nu e chiar atât de prost... Și are dreptate: sunt versurile lui Radu Rosetti. Leana avea volumele lui de poezii, și cărțile acelea și le mai reamintește și acum, atâția ani după moartea Leanei. Le ținea pe policioara din salon, în casa veche din Bulevardul Pache; au rămas acolo până ce a murit și Leana, tot de tuberculoză, așa cum muriseră și celelalte mătuși. Liza era pe atunci în cele dintâi clase de liceu. Își amintește cu ce jind privea atunci policioara încărcată cu cărți. Era acolo și *Ion*, apărut de curând, și după moartea Leanei se bucurase chiar în ascuns că va putea lua cele două volume și le va păstra pentru totdeauna; nimeni nu se va mai gândi să le ceară înapoi.

Și deodată, poruncitor, glasul mamei: „Să nu iei nimic, că au microbi!” ...Cărțile apoi le-au ars, așa i-au spus, împreună cu coșul de rufe în care se afla colecția *Universului literar*...

— Ce poet, domnule, și Radu Rosetti! exclamă Stere. L-am cunoscut în timpul războiului...

Liza plecă fruntea. „Are numai nouă ani mai mult ca mine, și pare atât de bătrân, atât de strein”...

Și se-mbătrânește singur, fără să i-o ceară nimeni, parcă numai ca să-i facă ei în necaz, să-i amintească aspru că el a cunoscut altă viață, că e dintr-o altă generație...

D-l Solomon, văzând discuția începută, se ridică și plecă din odaie. Trecu în săliță, și, după ce închise ușa, privi cu atenție sticlele și sifoanele din căldările cu gheață. Deschise apoi ușa de la dormitor. D-na Solomon era în fața oglinzii, privindu-se fumând. Cu mâna stângă își aranja părul.

— Știi că am terminat vinul, spuse d-l Solomon.

D-na Solomon ridică din umeri. Se depărtă de oglindă, cu pași moi, și se așeză pe marginea patului.

— Bine că s-a terminat masa, vorbi ea plictisită.

— Dar a ieșit totul excelent, adăugă d-l Solomon. Și-a fost berechet. Tu spuneai că n-are să ajungă puii... Și ai văzut c-a mai rămas... A propos, i-ai spus femeii să-i acopere bine? Cu căldurile astea... Și-au să trebuiască diseară.

Își aprinse și el o țigară, și se așeză pe pat, lângă nevastă-sa.

— Nu știu cum a rămas hotărât, mergem și noi la mănăstire?

— Cum vrei tu, răspunse d-na Solomon. Dar să știi că eu nu dorm acolo, cu ploșnițe și cu țânțari...

— Nu sunt decât țânțari, zâmbi d-l Solomon.

— Parcă tu simți vreodată!...

Tăcură amândoi, câteva clipe, fumând cu ochii în tavan.

— Tu ce crezi de căpitanul ăsta? întrebă d-l Solomon.

— Mă-ntrebam și eu de unde l-ați mai găsit...

— Să știi că nu-i prost, întrerupse d-l Solomon. După ce-ai plecat tu, a început o discuție foarte serioasă... Dar am impresia că s-a intimidat. Ori se pare că l-a luat Stere cam repede...

— Și ălalaltul cine e? întrebă d-na Solomon ridicându-se.

— Stamate, un prieten de-al căpitanului, mi se pare că-i inginer agronom...

D-l Solomon ascultă o clipă încruntat, încercând să ghicească ce se petrece alături, apoi întrebă, cu alt glas:

— S-or fi făcut cafelele?

Din sufragerie se auzeau voci, râsete. Câțiva pași, greoi, apoi ușa se deschise și apăru bătrâna d-nă Solomon. Intră cu multă grijă, temându-se parcă să nu facă zgomot.

— Aicea erați? întrebă ea, fără să se mire.

Se apropie încet de pat, călcând cu aceeași băgare de seamă, și se așeză chinuit, oftând.

— Cum vi se pare? întrebă din nou, ridicând privirile.

— Numai de s-o hotărî... vorbi d-l Solomon.

— Asta ziceam și eu...

D-l Solomon se întoarse către nevastă-sa:

— Aglo, eu aș zice să te mai duci tu prin sufragerie. Vezi, poate vor să treacă în grădină... Nici nu mai e prea cald acum...

D-na Solomon se opri în *trecăt* în fața oglinzii, ca să-și aranjeze din nou coafura.

— Tu ce zici? o întrebă bătrâna.

D-na Solomon ridică din umeri și plecă.

— De, știi și eu...

După ce se închise ușa, bătrâna privi din nou spre d-l Solomon.

— Ei nu-i prea place...

— Așa e ea, n-o știi? Când stăm singuri cuci aici, oftează după musafiri, și când are musafiri, cade obosită... Dar mie îmi place căpitanul. Are și școală...

— Și ălalaltul e drăguț, vorbi d-na Solomon.

De alături se auziră zgomote; scaune depărtate de masă, râsete, mulțumiri. D-l Solomon se grăbi să iasă din odaie.

— Mamă, spuse el din prag, vezi, ocupă-te d-ta pentru diseară. Știi, la mănăstire trebuie să venim bine pregătiți...

În grădină era încă destul de cald și Stere își scoase haina, atârându-și-o de ramura unui vișin. Rămase în cămașă. I se vedea ceafa rotundă, netedă, albă. Riri trecu în acea clipă pe lângă el, cu tava încărcată cu pahare aburite. Stere o opri.

— Mie fără dulceață, mulțumesc, spuse el apucând două pahare deodată, cu amândouă mâinile.

Rezemată de vișin, Liza îl văzu cum înghite apa, pe nerăsuflăte, aplecându-și capul mult pe spate, ca și cum ar fi voit s-o primească de-a dreptul în gâtleej. Liza îl privi aproape fără mirare. Avu din nou, în acea clipă, sentimentul că și-a ratat viața, că a fost păcălită – fără voia ei, înainte ca ea să *prinză* de veste. Ar fi vrut un singur lucru: să povestească cuiva, să se împrietenească cu cineva, cu cineva necunoscut, căruia să-i spună an cu an viața ei întreagă.

Întoarse capul. Alături, pe iarbă, era Vladimir, fratele Ririei, și cu cei doi musafiri. I se păru că e ceva schimbat în gesturile lui Vladimir. Vorbea parca altfel, mai solemn, mai responsabil. Îl privi câteva clipe fără să înțeleagă. Apoi zări deodată țigara pe care băiatul o ținea atent între degete. Fumul se înălța albăstrui în aerul cald al grădinii, o șuviță stingheră, tremurând, pierzându-se repede în lumină.

— Tu ce ai, te doare capul?

Stere venise lângă ea, blajin, și-i apucase brațul.

— N-am nimic, zâmbi Liza.

— Ei, parcă eu nu știu! exclamă Stere destul de tare. Ai auzit romanța aia. Așa ai rămas tu: o sentimentală!...

Stamate ridică ochii și se îmbujoră brusc. Stere îl mângâie cu o privire prietenească, recunoscătoare.

— N-ai vrea să ne cânti și ceva mai vesel, domnule inginer?! întrebă el, apropiindu-se de grup și trăgând brațul Lizei.

Stamate voi să se ridice, dar Stere îi puse mâna pe umăr.

— Nu te deranja, te rog, doar suntem între prieteni...

— Mă gândeam că poate doamna, bâigui Stamate.

— Ea a rămas ce-a fost: o sentimentală și o romantică, zâmbi Stere. D-aia te-ntrebam: poate ne mai cântai ceva, mai vesel...

Stamate încercă din nou să se ridice. Se simțea prost, așa cum stătea pe iarbă, cu genunchii strânși, apropiați de coate, și privind în sus, silindu-se să zâmbească, silindu-se să-și ascundă încurcătura și lipsa de vervă printr-o mimică exagerată.

— Lasă, domnule, nu te deranja, vorbi Stere apăsându-i încă o dată mâna pe umăr. Sau poate cânti mai bine din picioare...

— Nu cred că se poate cânta în grădină, spuse Liza. Nu e mediul...

Vladimir zvârli iritat țigara peste gard. Îl întreprusese tocmai când se simțea mai încălzit în discuție, când îi pierise timiditatea din timpul mesei.

— Cum o să cânte cineva în căldura asta? exclamă el ironic. Mai bine vă așezați și voi pe iarbă și mai stăm de vorbă până se înserează... Domnul căpitan știe o sumă de lucruri interesante. Spunea c-a cetit acum de curând o carte...

— Vai, lăsați!... se scuză căpitanul.

— După câte văd eu, ești savant, nu glumă! Îl necăji cu admirație Stere.

— Să vezi, Liza, despre existența lui Isus! exclamă Vladimir.

Liza se prefăcu mirată și interesată de această veste.

— Cine poate să știe vreodată ceva sigur despre Isus! spuse Stere placid.

— Sunt documente, îndrăzni căpitanul Manuilă.

— Dar parcă documentele astea nu le-au făcut tot popii? întrebă ironic Stere. Eu repet ce-am spus de atâtea ori: că religia e bună pentru țărani, pentru oamenii de jos, care altminteri ar fi niște anarhici... Sau mai poți spune și altceva: că Isus a fost un ideal de moralitate, de abnegație, și așa mai departe. Ca ideal, nimic de spus; dimpotrivă, noi ar trebui să-l luăm de model...

— Dar ce discuțați cu atâta aprindere? întrebă deodată Dorina apropiindu-se de grup.

Căpitanul se ridică politicos în picioare, urmat de Stamate. Stere nu avu timp să intervină.

— Vorbeam despre existența lui Isus, spuse Liza. Domnul căpitan a citit de curând o carte, și tocmai voia să ne spună...

— Nu e *Fiul omului* a lui Emil Ludwig? întrebă Dorina.

— Care Ludwig e ăsta? întrerupse Stere. Nu e ăla cu viața lui Napoleon? Lizule, avem și noi cartea asta...

Căpitanul Manuilă se întoarse cu delicatețe spre Dorina și răspunse, fără ca să-l poată auzi toți:

— Nu, domnișoară, era vorba de o carte mai puțin celebră. De altfel, nici nu e atât de nouă; a apărut acum vreo zece ani. Îi spune *Le mystère de Jésus* de P. I. Couchoud...

— Să mi-o împrumuți și mie, se rugă Vladimir.

— Cu plăcere, domnule Săveanu, vorbi căpitanul corect.

Liza începuse să-l privească cu mai multă simpatie. Nu părea deloc prost. Și apoi, dăduse prilej lui Stere să se reabiliteze. Ceea ce spusese el despre existența lui Isus părea destul de interesant. Deși s-ar fi putut exprima cu mai multă îngrijire; ar fi putut vorbi și de mistica creștină, de catedrale...

Vladimir voia să se depărteze cu căpitanul, Stamate și Dorina, să facă un grup aparte, ca să poată discuta în voie, dar Riri îl apucă de braț și-l luă deoparte.

— Du-te în casă, îi șopti ea, te cheamă Aglaia.

Vladimir alergă spre intrarea principală, cu pasul lui sportiv, care îi dedea întotdeauna un sentiment stenic, amintindu-i parcă încă o dată că nu are decât nouăsprezece ani, că e student la Litere și are toată viața înaintea lui.

Găsi pe d-na Solomon în sufragerie, răscolind sertarele ca să caute șervețele de masă curate.

— M-ai chemat? întrebă el răsufându-se adânc.

— Voiam să te întreb dacă putem lua patefonul la mănăstire, lămuri d-na Solomon.

Vladimir tăcu câteva clipe, ca și cum ar fi încercat să se gândească. Îi venea greu să răspundă; întrebarea căzuse atât de neașteptată, atât de străină de gândurile pe care i le răscolise discuția de-adineauri...

— Nu știu dacă o să mai fie timp de dansat, vorbi el distrat. O să ajungem acolo pe seară, o să trebuiască să le arătăm lacul, pădurea și celelalte... Apoi o să ne așezăm la masă...

— Atunci ai adus patefonul degeaba, spuse d-na Solomon plictisită.